

จะได้นำไปรวบรวมและสรุปเป็นแนวทางการดูแลผู้สูงอายุที่สามารถนำไปสู่แนวทางที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมทั้งในระดับครัวเรือน และชุมชน ต่อไป

กิจกรรมที่ 8 ประชุมทีมวิจัย และที่ปรึกษา เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูลร่วม

หลังจากที่ได้นำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่เข้าสู่กระบวนการเวที เพื่อให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันตรวจสอบวิเคราะห์และเพิ่มเติม เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัย และที่ปรึกษา ก็ได้ร่วมกัน สรุปผลถึงแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติ และเตรียมนำเสนอเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป นอกจากนี้เมื่อได้มีการรวบรวมข้อมูลพร้อมแล้วทีมวิจัยและที่ปรึกษา ก็ได้ร่วมกันวางแผนรูปแบบในการจัดเวที เพื่อนำข้อมูลมาเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ต่อไป

กิจกรรมที่ 9 จัดเวทีสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุป แนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ

การจัดเวทีในครั้งนี้ เป็นกระบวนการในการขับเคลื่อนงาน ขั้นตอนสุดท้ายในการทำกิจกรรมของโครงการ ทีมวิจัย และที่ปรึกษาได้มีการเตรียมการกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้การจัดเวทีในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเวที รูปแบบการนำเสนอ และกิจกรรมต่างๆ ที่ทีมวิจัย ได้มีการเตรียมความพร้อมกันมาเป็นเวลาหลายวัน การจัดเวทีครั้งนี้ได้จัดให้มีขึ้นที่ศาลาเฉลิมพระเกียรติ ของหมู่ที่ 5 บ้านตึกเขา มีกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมเวทีประมาณ 100 กว่าคน ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาล ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล เขาชัยสนครและนักเรียนจากโรงเรียนเขาชัยสน ผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ผู้ประสานงาน (.สกว.) ที่เลี้ยง และคณะที่ปรึกษาของโครงการ การประชุมได้เริ่มต้นในเวลา 9.30 น. ซึ่งผู้ที่ทำการเปิดประชุมในครั้งนี้คือ นายนิพันธ์ เมืองสง กำนันตำบลเขาชัยสน ก่อนเปิดประชุม ท่านกำนันได้พูดถึงความสำคัญของผู้สูงอายุที่มีต่อสังคมและชุมชน ผู้สูงอายุคือผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่างไว้ให้กับคนรุ่นหลัง ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินที่ดิน ทรัพย์สินทางสติปัญญา ทรัพย์สินที่เป็นมรดกล้ำค่าทางวัฒนธรรมสิ่งต่างๆ ทั้งหลายเหล่านี้ คือมรดกอันล้ำค่าที่ผู้สูงอายุได้รักษาไว้ให้เรา แต่มาในยุคสังคมปัจจุบันทรัพย์สิน และภูมิปัญญาที่ผู้สูงอายุได้สั่งสมเอาไว้กำลังจะถูกกลืนเลือนไปจากสังคม เพราะคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยมองเห็นถึงความสำคัญ คนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน นับวันจะห่างเหินผู้สูงอายุออกไปทุกที ทำให้เกิด

ช่องว่างระหว่างกันจนทำให้เกิดผลกระทบในหลายๆด้าน มาวันนี้รู้สึกยินดี เป็นอย่างมากที่ได้มีโอกาสมาเป็นประธานในการเปิดเวทีประชุม ของโครงการวิจัยแนวทางการดูแลผู้สูงอายุของหมู่ที่ 5 การทำวิจัยในครั้งนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่ดี และมาวันนี้ ก็เป็นวันสำคัญมากของโครงการเพราะทุกอย่างที่ทีมวิจัยได้ร่วมทำกันมาสามารถประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถ ให้ชุมชน อื่นๆที่สนใจเข้ามาเรียนรู้จากที่นี่ ได้ต่อไป ในโอกาสนี้กระผมก็ขอให้การประชุมในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอเปิดประชุม ณ บัดนี้

หลังจากประธานได้เปิดเวทีการประชุมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ต่อจากนั้น ก็เป็นการแสดง ของศิลปินพื้นบ้าน ในหมู่ที่ 5 โดยผู้สูงอายุ ในหมู่ที่ 5 ร่วมกันแสดงออกถึงความสามารถ ในการเป็นศิลปินพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็น ลิเกป่า มโนราห์ เพลงกล่อมเด็ก การขับร้องกลอน สี่ และการร้องเพลงลูกทุ่ง การแสดงภูมิปัญญาแบบศิลปินพื้นบ้าน ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงวิถีชีวิตแบบเก่า ที่ไม่ได้มีกิจกรรมแบบนี้ให้เห็นกันเลยในปัจจุบัน เมื่อทีมวิจัย ได้รวบรวมเอาผู้สูงอายุที่มีความสามารถในด้านนี้มานำเสนอในเวทีการประชุมครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมเวที มีความประทับใจเป็นอย่างมาก และสามารถสร้างบรรยากาศให้การประชุมครั้งนี้ เต็มไปด้วยความสนุกสนาน และความสบายใจของผู้สูงอายุ ที่ได้สัมผัสบรรยากาศแบบเก่าๆอีกครั้ง หลังจาก ที่การแสดงของศิลปินพื้นบ้าน ได้จบลง กิจกรรมต่อจากนั้น คุณชุติมา หมวดสง เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาล แลในฐานะที่ปรึกษาของโครงการ ได้พบปะพูดคุยกับผู้เข้าร่วมประชุม โดยการพูดคุยในเรื่องของการทำวิจัยของคณะผู้วิจัยว่าเป็นเรื่องที่ดีมาก ข้อมูลต่างๆที่ได้มา ล้วนแต่เป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถ้าจะให้ได้ผลจริงๆ ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆส่วนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามความสามารถ และศักยภาพ ของแต่ละภาคส่วน และในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ก็มีความยินดีและเต็มใจในการที่จะเข้ามาเป็นแนวร่วม ในการขับเคลื่อนงานร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะในส่วนของการดูแลด้านการรักษาสุขภาพ ให้กับผู้สูงอายุ เพราะจากข้อมูลของงานวิจัย พบว่ามีผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวอยู่หลายท่าน ที่ควรจะได้รับการดูแลที่ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

ต่อจากนั้น นายวิชณุ ฝอยทอง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเขาชัยสน ก็ได้เข้าร่วมพูดคุยกับผู้เข้าร่วมประชุมในประเด็นของการดูแลผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม ก่อนที่จะพูดคุยในประเด็น ท่านผู้อำนวยการได้ขอให้ท่านผู้สูงอายุที่มีอายุมากที่สุดในที่ประชุมแห่งนี้ มาร่วมพูดคุยในประเด็นของการดูแลสุขภาพ ซึ่งจะให้ผู้สูงอายุ ที่มีความอูโฒมาเป็นแบบอย่าง เพื่อให้ผู้ร่วมประชุมได้ร่วมกันเรียนรู้วิธีการดูแลสุขภาพ และผู้สูงอายุที่มีอายุมากที่สุดในที่ประชุม เป็นผู้ชายที่มีอายุ เกือบ 90 ปี ซึ่งมีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์มาก ได้อสาถ่ายทอดถึงการใช้ชีวิตที่ให้อดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ

วิธีการพูดคุย ท่านผู้อำนวยการได้สัมภาษณ์ ท่านผู้เฒ่า ถึงวิธีการใช้ชีวิตในด้านต่างๆ ทั้งในการดูแลตัวเอง ด้านอาหารการกิน และด้านอื่นๆ ซึ่งท่านผู้เฒ่าก็ได้ตอบอย่างครบถ้วน และสามารถให้ผู้เข้าร่วมเวทีนำเอาวิธีการดูแลสุขภาพของท่านไปใช้ได้ ประเด็นที่น่าสนใจก็คือตั้งแต่เกิดมา ท่านผู้เฒ่าคนนี้ ยังไม่เคยเข้าโรงพยาบาลเลยแม้แต่ครั้งเดียว หลังจากที่ได้นำเสนอตัวอย่างของผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีให้ที่ประชุมได้เรียนรู้พอสมควรแล้ว ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลก็ได้พูดในประเด็นของการดูแลผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม ท่านบอกว่าแนวทางที่ทีมวิจัยได้ทำวิจัยออกมานั้น ทุกประเด็นล้วนแล้วแต่ ต้องอาศัยวิธีการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น ซึ่งดูจากงานวิจัยแล้ว ต้องเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวจนถึงระดับชุมชน ส่วนประเด็นไหนจะเป็นบทบาทของใครนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าใครจะทำหน้าที่ได้ดีแค่ไหน ที่สำคัญขอให้ทุกฝ่ายร่วมกันทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นหลัก โดยประสานการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนเมื่อทุกฝ่ายมีความพร้อม ก็เชื่อว่าการร่วมกันดูแลผู้สูงอายุในทุกระดับก็จะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแน่นอน

ต่อจากนั้นในช่วงบ่าย หลังจากรับประทานอาหารเที่ยงเสร็จ ก็ได้มีการสาธิต การร้องเพลงกล่อมเด็กให้ผู้เข้าร่วมเวทีทั้งเยาวชน และผู้เข้าร่วมเวทีได้ร่วมเรียนรู้ ซึ่งมีผู้สูงอายุที่เป็นผู้หญิง จำนวน 4 ท่านได้ร่วมกันสาธิตเพลงกล่อมเด็กคนละหนึ่งเพลง ต่อจากนั้นก็ได้มีการจัดสาธิตการใช้สมุนไพรพื้นบ้าน ซึ่งได้มีหมอยาสมุนไพรในหมู่บ้าน 5 ได้ทำการสาธิตการใช้สมุนไพรถึง 60 ชนิด มีทั้งการใช้สมุนไพรตัวเดียว และสมุนไพรผสมหลายๆ ตัวมาทำเป็นยารักษาโรคชนิดต่างๆ การสาธิตครั้งนี้ทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีได้รู้จักสมุนไพรหลายชนิดที่มีอยู่ในชุมชน

ต่อจากนั้นก็เป็นที่กิจกรรมที่เป็นหัวใจของการจัดเวทีประชุมในครั้งนี้ ก็คือการร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุร่วมกัน โดยทีมวิจัยเป็นผู้นำเสนอในแต่ละประเด็น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเวทีได้ร่วมกันพิจารณาตรวจสอบและสรุปเป็นแนวทางร่วมกันซึ่งเมื่อข้อมูล ในแต่ละประเด็นได้ผ่านการตรวจสอบร่วมกันแล้วก็สามารถสรุปประเด็นที่เป็นแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในระดับครัวเรือน และชุมชน ที่มีความเหมาะสมในปัจจุบัน ซึ่งในแต่ละประเด็นมีแนวทางที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ดังต่อไปนี้

แนวทางการดูแลผู้สูงอายุในระดับครัวเรือน

- 1.สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง
- 2.สร้างสายใยความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก หลาน ปู่ ย่า ตา ยาย ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิถีชีวิตในสมัยก่อนมาเป็นแบบอย่างในการสร้างความสัมพันธ์ เช่น การขอ ขมาลาโทษ

ก่อนบวช ของลูกหลานที่ปฏิบัติต่อผู้สูงอายุเมื่อสมัยก่อน รวมไปถึงการขอพรต่อผู้ใหญ่หลังจาก แต่งงานเสร็จของคู่บ่าวสาว

3. สร้างจิตสำนึกให้ลูกหลาน มีความรัก และห่วงใยผู้สูงอายุ ด้วยกระบวนการวิธีการต่างๆ ของวิถีชีวิต สมัยก่อน เช่น การให้ลูกหลานนำเอาข้าวสารใหม่ ที่ได้จากการเก็บเกี่ยวใหม่ๆ (ข้าวใหม่) ไป มอบให้ผู้สูงอายุ หรือการนำเอาขนมเค็มนลิบ ไปให้ผู้สูงอายุ เป็นการสร้างจิตสำนึก ให้ ลูกหลานที่มีต่อผู้สูงอายุ
4. ครอบครัวต้อง ให้ความสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ในด้าน อื่นๆ
5. คนในครัวเรือนหรือเครือญาติต้องไม่ทอดทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง

แนวทางการดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชน

1. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมงานประเพณีวันสำคัญของผู้สูงอายุร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น วันผู้สูง อายุ วันพ่อ วันแม่ โดยเน้นกิจกรรมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม
2. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและลูกหลาน เพื่อสร้างความผูกพันที่ดีต่อ
3. ส่งเสริมให้มีการออกกำลังการร่วมกันของผู้สูงอายุ อย่างเหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน
4. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุเมื่อยามเจ็บป่วย อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
5. จัดให้มีการรวมกลุ่มผู้สูงอายุไปร่วมกิจกรรมบุญที่วัดใกล้เคียงกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง
6. จัดให้มีหมอนวดบริการผู้สูงอายุตามความเหมาะสม สัปดาห์ละครั้ง หรือเดือนละครั้ง
7. จัดให้มีการตรวจสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ และให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข และ อ.ส.ม.
8. ส่งเสริมการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามความเหมาะสม
9. จัดให้มีสวัสดิการด้านต่างๆของผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมขององค์กร หน่วยงาน และกลุ่มต่างๆ อย่าง ต่อเนื่อง
10. ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุที่ยังประกอบอาชีพได้ เช่นกลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน
11. ส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง
12. ให้องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในทุกแขนงอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการบริหารจัดการของชมรมผู้สูงอายุที่เหมาะสม

1. ผู้นำกลุ่มต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกระบวนการใหม่ๆมาใช้ในการบริหารจัดการ

- 2.สร้างกลไกให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ของสมาชิก และองค์กร หน่วยงานต่างๆ
- 3.สร้างความเข้าใจ โดยการประชาสัมพันธ์ ให้ชาวบ้านในชุมชน เข้ามามีส่วนในการดำเนินงานให้มากขึ้นกว่าเดิม
- 4.จัดให้มีกิจกรรมที่เหมาะสม กับสภาพแวดล้อมของชุมชน ทั้งกิจกรรมและช่วงเวลาที่เหมาะสม
- 5.ให้มีการส่งเสริมเชิดชูเกียรติ แก่ผู้สูงอายุที่มีผลงาน และเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชน ทุกปีอย่างต่อเนื่อง
- 6.จัดให้มีการนำเที่ยวศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสม
- 7.จัดให้มีการทำกิจกรรมด้านการดูแลสุขภาพจิต ในชมรมทุกเดือน เช่น การนั่งสมาธิ ฟังเทศ ฟังธรรม และการแสดงของศิลปินพื้นบ้านของผู้สูงอายุ
- 8.สนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีรายได้ และการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

โครงการศึกษาแนวทางการดูแลผู้สูงอายุในระดับครัวเรือน และชุมชนรอบหมู่ที่ 5 บ้านตึกเรามีวัตถุประสงค์หลัก จำนวน 4 ข้อ ที่ใช้เป็นกรอบ ในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งหลังจากการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานตามขั้นตอนต่างๆ แล้ว ก็สามารถนำมาสรุป ผลการวิจัยออกมาตามวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อต้องการศึกษา สภาพปัญหา และศักยภาพของผู้สูงอายุในปัจจุบัน

หลังจาก ที่ทีมวิจัย และอาสาสมัคร ได้ร่วมแรงร่วมใจกันลงพื้นที่เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา และศักยภาพของผู้สูงอายุแล้ว ก็พบว่า ปัญหาของผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5 จำนวน 105 คน มีปัญหาที่สามารถแยกแยะได้ใน 3 ประเด็นตามลำดับดังนี้

1.ปัญหาทางด้านของการขาดความอบอุ่น ที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่กำลังประสบอยู่ ซึ่งสาเหตุมาจากลูกหลาน ไม่ค่อยมีเวลาดูแลเอาใจใส่ได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นอาการเจ็บป่วย ที่ไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม หรือความว้าเหว่ ที่ต้องอยู่ตามลำพัง เป็นส่วนใหญ่ การที่จะไปไหนมาไหนก็ไม่ค่อยสะดวกเพราะลูกหลานไม่ค่อยมีเวลาไปรับไปส่ง และความวิตกกังวลที่เห็นลูก หลานต้องทำงานหนัก และมีหนี้สินเพิ่มขึ้น สิ่งต่างๆเหล่านี้ ทำให้ผู้สูงอายุ ต้องขาดความอบอุ่น ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

ด้านศักยภาพของผู้สูงอายุ

สำหรับในส่วนของศักยภาพ ของผู้สูงอายุ ในปัจจุบันจากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุ จำนวน 105 คน ในจำนวน 70 กว่าคน ยังมีศักยภาพ ที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือตัวเองในด้านการดูแลสุขภาพ โดยการพึ่งตนเอง ทั้งในด้านอาหารการกิน และการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุอีกจำนวนหนึ่ง ยังมีศักยภาพทางด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ใช้ในการพึ่งตนเอง และดูแลผู้อื่นได้ เช่น หมอพิธีกรรม หมอยาสมุนไพร และภูมิปัญญาทางด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น

2.ปัญหาทางด้านสุขภาพ

จากการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5 ประมาณ 40 คนต้องประสบกับปัญหาของโรคประจำตัว ที่ยังไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง และเหมาะสมเท่าที่ควร ทั้งในด้านของคนในครอบครัว และจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากคนในครอบครัว ลูกหลาน ไม่ค่อยมีเวลาพาไปหาหมอ และหมอก็ไม่สามารถออกมาให้บริการถึงที่บ้านผู้ป่วยได้ โรคที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นกันมากก็คือ โรคเบาหวาน และ โรคความดันโลหิตสูง เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาการของโรคเหล่านี้ ต้องอาศัยการดูแล และควบคุมอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านอาหารการกิน และการตรวจเช็ค ระดับน้ำตาลในเลือดอย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหาทางด้านความเป็นอยู่และรายได้ไม่พอจ่าย

จากการศึกษาพบว่าปัญหาในส่วนนี้ ของผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5 มีไม่มากนัก ปัญหาส่วนใหญ่ก็จะอยู่ที่ ผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่ตามลำพัง มีอายุมากทำงานไม่ได้ หรือบางส่วน ไม่มีที่ดินทำกิน ขาดการดูแลจากลูกหลาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ตั้งแต่อดีต ถึงปัจจุบัน

ผลจากการสรุปบทเรียน ของชมรมผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5 หลังจากที่ได้มีการดำเนินงานมาครบรอบหนึ่งปีพบว่า การดำเนินงานของชมรม ที่ผ่านมา มีทั้งข้อดี และมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ซึ่งสามารถแยกประเด็นทั้งในส่วนที่เป็นข้อดี และส่วนที่เป็นปัญหาได้ดังนี้

ผลดีในการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5

1. สามารถทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งในด้านการออกกำลังกาย การสวดมนต์ให้พระ และการได้รับความรู้ในการดูแลสุขภาพจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล
2. สามารถจัดตั้งกองทุนในการช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการ ให้แก่สมาชิกได้ในบางส่วน เช่น การช่วยเหลือด้านการให้เงิน เมื่อสมาชิกเสียชีวิต
3. สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง ทุกเดือน

ในด้านของปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของชมรม ปัญหาที่เกิดขึ้นมีในแต่ละส่วนดังนี้

1. ในส่วนของคณะกรรมการ ปัญหาส่วนใหญ่จะอยู่ที่การขาดความพร้อมของคณะกรรมการในการดำเนินงาน ซึ่งมีคณะกรรมการที่ทำงานอย่างจริงจังเพียงแค่ 2 – 3 คนเท่านั้น ทำให้ขาดความเข้มแข็ง ทั้งในด้านการประสานความร่วมมือ และการบริหารจัดการ รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ชุมชนได้รับรู้และเข้าใจเป้าหมายในการจัดตั้งชมรม เพื่อให้เกิดแนวร่วม ที่เข้ามาร่วมกิจกรรมให้มากขึ้นกว่าเดิม
2. ปัญหาในส่วนของสมาชิก ปัญหาส่วนใหญ่ของสมาชิก ที่ได้ร่วมกันถอดบทเรียน ก็พบว่าสมาชิกส่วนมากจะไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละเดือน สาเหตุมาจากไม่มีความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมเพราะไม่มีคนรับส่ง ปัญหาบางส่วนก็จะมาจาก การไม่เข้าใจว่าชมรมมีความสำคัญกับตัวเองแค่ไหน บางส่วนก็บอกว่ากิจกรรมชมรมบางอย่าง ไม่ค่อยเหมาะสมกับสถานที่ เช่นการนั่งสมาธิ ที่มีสิ่งรบกวน ในส่วนของการ ที่สมาชิกผู้สูงอายุ ในหมู่บ้านเข้าร่วมน้อย สาเหตุมาจาก ผู้สูงอายุไม่มีเงินค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิก และผู้สูงอายุบางส่วนไปเป็นสมาชิกชมรมของโรงพยาบาล ผู้สูงอายุบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ เพราะอายุมากเกินไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาช่องว่างระหว่างคนในครอบครัวกับผู้สูงอายุ

จากการศึกษาในประเด็นนี้พบว่า ช่องว่างระหว่างคนในครอบครัวกับผู้สูงอายุนั้น จะอยู่ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างคนในวัยต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันในครอบครัว ซึ่งนับวันความสัมพันธ์ ของคนแต่ละวัยเริ่มห่างเหินกันมากขึ้น พ่อ แม่ ต้องออกไปทำมาหากิน ต่างถิ่นบ้าง หรือทำงานจนไม่มีเวลาได้พูดคุยปรึกษากันกับคนในครอบครัว ลูกหลานก็ต้องไปโรงเรียน หรือไปเรียนที่อื่น ต่างคนต่างมีภาระหน้าที่จนแทบจะไม่มีเวลาได้พบปะพูดคุย หรือได้มีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันทั้งครอบครัว แม้กระทั่งในวันสำคัญของผู้สูงอายุ หรือวันครอบครัว ก็ยังหาโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันได้ยากปัญหาเหล่านี้ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครัว และผู้สูงอายุต้องห่างเหินกัน จนทำให้สายใยแห่งความผูกพัน ของ พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย ต้องขาดหายไป ซึ่งแตกต่างกับสังคมของครอบครัวในสมัยก่อนโดยสิ้นเชิง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสม และสอดคล้องกับครอบครัว และชุมชน

จากการใช้กระบวนการในรูปแบบต่างๆเพื่อร่วมกันค้นหาแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุที่มีความเหมาะสม และจากการร่วมแรงร่วมใจกันระหว่าง ชุมชน องค์กร หน่วยงานต่างๆ และกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในระดับต่างๆ จนในที่สุดก็สามารถทำให้เกิดเป็นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุที่มีความเหมาะสมและมีระบบ ของการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องในส่วนต่างๆ ตามศักยภาพของแต่ละภาคส่วน ซึ่งรูปแบบแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ สามารถจัดระบบของการร่วมกันดูแลออกเป็น 3 ระดับตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

1.แนวทางการดูแลผู้สูงอายุในระดับครอบครัว

จากการศึกษาแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุในระดับครอบครัว ที่เหมาะสมพบว่าแนวทางของการดูแลในครอบครัว ต้องเน้นในเรื่องของการสร้างจิตสำนึก ของคนในครอบครัวให้มองเห็นถึงความสำคัญในการสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในครัวเรือน ไม่ว่าจะเป็นการได้อยู่ร่วมกันพร้อมหน้าพร้อมตาของคนในครัวเรือนให้มากขึ้นกว่าเดิม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในครัวเรือน ปลูกจิตสำนึกให้ลูกหลานมองเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดสายใยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของคนในครอบครัว

2.แนวทางในการดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชน

สำหรับแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชน จากการศึกษพบว่า มีข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้ ทั้งจากการลงพื้นที่ และได้จากกระบวนการเวทีต่างๆ ก็ได้ข้อสรุปเป็นแนวทาง ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุร่วมกันตามความเหมาะสมของแต่ละภาคส่วน ในส่วนของชุมชนก็จะเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และกลุ่มองค์กรในชุมชนที่จะร่วมกันสนับสนุนให้มีกิจกรรมต่างๆที่นำไปสู่การสร้างจิตสำนึก ให้คนในชุมชน ให้ความสำคัญต่อการดูแลผู้สูงอายุโดยส่งเสริม ให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึง การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ตามศักยภาพของชุมชน และเน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น อ.บ.ค. และโรงพยาบาล ก็จะเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการให้บริการด้านการดูแลสุขภาพ และการให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่ผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของ อ.บ.ค. ก็จะให้การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และการให้สวัสดิการด้านต่างๆ ตามความเหมาะสม และต่อเนื่อง

3.แนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ ในระดับชมรมผู้สูงอายุของหมู่ที่ 5 บ้านตกเขา

จากการที่ชมรมได้มีการจัดเวที สรุปบทเรียน เพื่อทบทวนผลการดำเนินงานในรอบปี และประกอบกับข้อมูลที่ได้มีการเสนอความคิดเห็นจากชุมชนทำให้ชมรม ได้มีแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการใช้แนวทางในการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถทั้งในด้านของคณะกรรมการ และการพัฒนารูปแบบในการดำเนินงานที่มีความเหมาะสมกับชุมชนมากขึ้น เน้นการประชาสัมพันธ์ การประสานความร่วมมือ และการสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ชมรมเป็นแกนหลักในการประสานความร่วมมือในการดูแลผู้สูงอายุของหมู่ที่ 5 บ้านตกเขาต่อไปอย่างยั่งยืน

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังเสร็จงานวิจัย

ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านตกเขาถ้าย้อนหลังไปก่อนที่จะมีโครงการวิจัยเข้ามาในหมู่บ้าน ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านโดยภาพรวมแล้วก็จะอยู่กันแบบเรื่อยๆ ไม่ค่อยมีกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมากนัก ต่างคนอย่างใช้ชีวิตไปตามแนวทางของตัวเอง จะมีการทำกิจกรรมร่วมกันบ้างก็เฉพาะบางอย่างเท่านั้น เช่นการประชุมประจำเดือนของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งก็มีชาวบ้านเข้าร่วมเพียงส่วนน้อย อีกส่วนหนึ่งที่ชาวบ้านมาร่วมกันก็คือ วันทำการของกลุ่มออมทรัพย์ต่างๆในชุมชน ที่สมาชิกในหมู่บ้านได้มาพบปะพูดคุยกันบ้าง แต่ส่วนมากข้าราชการเงินให้กลุ่มเสร็จก็จะกลับบ้านไม่ได้มีการประชุมแต่อย่างใด สาเหตุที่ทำให้คนในชุมชนไม่ค่อยได้ทำกิจกรรมร่วมกันก็เพราะหมู่ที่ 5 เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ และมีกลุ่มบ้านหลายกลุ่ม ที่ค่อนข้างอยู่ห่างไกลกันพอสมควร ทำให้เป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมร่วมกัน แต่หลังจากที่โครงการวิจัยได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือวิถีชีวิตของชาวบ้านที่นำไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้นจากเดิมในด้านต่างๆ ที่มองเห็นได้ชัดเจนซึ่งได้จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

ในด้านความเปลี่ยนแปลงของชาวบ้าน

จากการที่ชาวบ้านได้มีโอกาสเข้าร่วมกระบวนการตามขั้นตอนต่างๆของงานวิจัย ส่งผลให้ชาวบ้านได้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในส่วนของปัญหาของชุมชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อชาวบ้านได้มีโอกาสได้ร่วมคิดร่วมทำ และหาทางออกในการแก้ปัญหาต่างๆร่วมกันทำให้ชาวบ้านมองเห็นถึงประโยชน์ของการได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นต่อที่ประชุม และนำไปสู่การแก้ปัญหาาร่วมกันได้ ซึ่งแต่เดิม ถ้ามีการจัดเวทีประชุมชาวบ้านไม่ค่อยมองเห็นความสำคัญ

เท่าที่ควร แต่จากกระบวนการงานวิจัย ทำให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมมากขึ้น จากเดิม และยอมรับกติกาของสังคมมากขึ้น ซึ่งความเปลี่ยนแปลงของชาวบ้านในจุดนี้จะสามารถนำไปความเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งได้ในอนาคต

ความเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ

จากการขับเคลื่อนกระบวนการของการวิจัย ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเป็นหัวใจหลัก ทีมวิจัยได้ใช้โอกาสเท่าที่มีเข้าไปพบปะพูดคุยกับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสเข้ามาร่วมกิจกรรม ในเวทีต่างๆ ทำให้ผู้สูงอายุได้มีความรู้สึกที่ดีๆ กับตัวเองมากขึ้นและมีความสุขที่สังคมยังมองเห็นความสำคัญของตัวเอง ทำให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจมากขึ้นและมีกำลังใจที่จะต่อสู้ต่อไป และที่สำคัญกระบวนการงานวิจัยสามารถส่งผลให้ผู้สูงอายุ ที่ด้อยโอกาสได้เข้ามาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

ความเปลี่ยนแปลงของทีมวิจัย และผู้นำชุมชน

การทำวิจัยในครั้งนี้ ทีมวิจัย ทั้ง 5 คน ล้วนแล้วแต่ มาจากพื้นฐานของผู้นำชุมชนทั้งสิ้น ซึ่งเป็นสมาชิก อ.บ.ต. ในหมู่บ้าน 1 คน เป็นประธานชมรมและรองประธานชมรมผู้สูงอายุ 2 คน เป็นผู้ใหญ่บ้าน 1 คนและเป็น อ.ส.ม. 1 คน ซึ่งนับได้ว่าเป็นครั้งแรก ที่ผู้นำชุมชนจากองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้านได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน จากการเริ่มต้นการทำงานร่วมกันอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ผู้นำชุมชน ได้เรียนรู้ถึงประสิทธิภาพของความรักความสามัคคี ในการประสานความร่วมมือ ระหว่างกันของผู้นำ สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้เป็นอย่างดี จากเมื่อก่อนต่างคนต่างทำไปตามบทบาทหน้าที่ของตัวเอง ตามนโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัดของแต่ละคน ทำให้การขับเคลื่อนงานไม่ค่อยได้ผลมากนัก แต่พอต่างคน ต่างถอดหัวโขนของตัวเองออก แล้วหันหน้ามาทำงานร่วมกัน แบบร่วมคิดร่วมทำเองโดยไม่มีตำแหน่งของแต่ละคนมาเป็นตัวตั้งในการทำงานร่วมกัน ทำให้การทำงานร่วมกันของทีมวิจัยดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากบทเรียนของการทำงานร่วมกันในโครงการวิจัย ทำให้ทีมวิจัย แต่ละคน ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งในด้าน การพัฒนาตัวเอง และความคิดสติปัญญา ที่แต่ละคนมีเพิ่มขึ้น รวมถึงการยอมรับของคนในชุมชน ที่มีต่อทีมวิจัยมากขึ้นกว่าเดิม และที่สำคัญ การทำวิจัยครั้งนี้ เป็นบทเรียนสำคัญ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชุมชนที่ไม่มีความแตกแยกระหว่างผู้นำชุมชนนั้น ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับทีมวิจัยแต่ละคน

1. ทีมวิจัยแต่ละคน มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นทั้งในด้านการทำงานแบบมีส่วนร่วม และสามารถในการประสานความร่วมมือจากองค์กรภายนอก
2. ทีมวิจัยมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรม กระบวนการเวทีมากขึ้น
3. ทีมวิจัยสามารถนำประสบการณ์จากการทำวิจัยไปขยายผลในชุมชนอื่นๆ หรือองค์กรที่ตนเองสังกัดอยู่
4. ทีมวิจัยมีประสบการณ์ในการจัดเก็บข้อมูลในประเด็นต่างๆเพื่อนำไปพัฒนาหมู่บ้านได้มากขึ้น
5. ทีมวิจัยแต่ละคน เป็นที่ยอมรับของชุมชนมากขึ้น

ปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย

1. งานวิจัยท้องถิ่นเป็นงานใหม่ที่ชุมชนไม่เคยทำมาก่อน ทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงานในช่วงแรกๆ
2. ทีมวิจัยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงาน ในบางกิจกรรม
3. ทีมวิจัย ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำกระบวนการเวทีมาก่อน
4. การจัดเก็บข้อมูลจากพื้นที่ค่อนข้างประสบปัญหา เพราะกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุทำให้ยากต่อการสื่อสารต่อกัน
5. ทีมวิจัยบางคนไม่ได้ร่วมกระบวนการในการทำงานได้อย่างเต็มที่เพราะมีความจำเป็นต้องเรียนต่อ
6. ผู้สูงอายุบางส่วนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเวที เพราะไม่สะดวกต่อการเดินทาง
7. ผู้เข้าร่วมเวทีที่เป็นคนในครัวเรือนของผู้สูงอายุไม่ค่อยมีเวลามาเข้าร่วมประชุมมากนัก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยโดยรวม และข้อเสนอแนะต่างๆ

โครงการศึกษาแนวทางการดูแลผู้สูงอายุในระดับครัวเรือนและชุมชน ของหมู่ 5 ตำบล เขาชัยสน จังหวัดพัทลุง นับว่าเป็นโครงการ แรกของภาคใต้ ที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก (สกว.) จากการทำนงานของโครงการ นับตั้งแต่เดือน มีนาคม 2549 ถึงเดือน สิงหาคม 2549 รวม ระยะเวลาในการทำนงานประมาณ 6 เดือน บทสรุปของการทำนงานที่เกิดขึ้นโดยภาพรวม แล้วก็ได้ถือว่าโครงการนี้ก็เป็นอีกโครงการหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการทำนงานชีวิตที่เป็นอีกแง่มุมหนึ่งของสังคมที่กำลังประสบปัญหาในการใช้ชีวิตในบ้านปลายของผู้สูงอายุ ที่สังคมไม่ค่อยมองเห็นความสำคัญมากนัก จากการขับเคลื่อนกระบวนการ ของทีมวิจัย ในโครงการนี้ สามารถทำให้สังคมได้หันกลับมามองเห็นสิ่งต่างๆที่ผู้สูงอายุได้สะท้อนผ่านกระบวนการของงานวิจัยออกมา ให้สังคมได้รับรู้ว่าเป็นความจริงแล้วผู้สูงอายุ ที่สังคมส่วนใหญ่มองว่าเป็นวัยที่ต้องใช้ชีวิตในบ้านปลาย โดยไม่ต้องดิ้นรนฝืนฝ่ายอะไรมากนักผู้สูงอายุเปรียบเหมือนไม้ใกล้ฝั่ง มีกิน นอนหลับ เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว นี่คือการคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบัน แต่จากการทำวิจัยแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ ของหมู่ที่ 5 บ้านตกลเขาสามารถแสดงให้เห็นถึงความต้องการของผู้สูงอายุที่นอกเหนือจากการ มีกินมีใช้ เท่านั้นยังมีปัญหาในส่วนต่างๆอีกหลายอย่างที่ผู้สูงอายุยังขาด และอาจจะต้องการมากกว่าเงินทองเสียด้วยซ้ำ โดยเฉพาะในส่วนของการขาดความอบอุ่น และการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลาน ในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสุข ความสนุกสนาน การได้ออกกำลังกาย และการได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ เพราะในความเป็นจริงแล้วผู้สูงอายุทุกคน กว่าที่จะย่างเข้าสู่วัยสูงอายุนั้น ท่านได้ผ่านร้อนผ่านหนาว มามากมาย เคยใช้ชีวิตที่มีพร้อมทุกอย่างมากกว่าที่เป็นวัยผู้สูงอายุ เพราะฉะนั้นการที่จะให้ละทิ้งในสิ่งที่ผ่านมาเมื่อในอดีตไปง่ายๆ นั้นก็ค่อนข้างทำได้ยากพอสมควร

จากข้อมูลของงานวิจัยชิ้นนี้ เมื่อสรุปโดยรวมแล้วก็จะพบว่าผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5 บ้านตกลเขาได้ให้ข้อมูลในด้านต่างๆ ให้สังคมได้รับรู้ถึงแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ ในปัจจุบันที่มีความเหมาะสมทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนนั้น ควรนำประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้มาใช้ในการดูแลผู้สูงอายุ

1. ด้านครอบครัว

การที่ผู้สูงอายุอยู่ร่วม ในครอบครัวเดียวกับลูกหลานนั้น สิ่งสำคัญคือการที่คนในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความเข้าใจต่อกัน พ่อแม่ลูกต้องไม่ทะเลาะกัน ปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหา สิ่งที่สำคัญคือให้ลูกหลานได้มาอยู่พร้อมหน้ากันในวันสำคัญของผู้สูงอายุ หรือวันไหนก็ได้ถ้ามี

โอกาส สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ผู้สูงอายุอยากให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในครอบครัว เพราะสังคมสมัยก่อนส่วนใหญ่ จะใช้วิถีครอบครัวที่อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันมากกว่าสังคมปัจจุบัน เงินทอง ไม่ใช่สิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการมากนัก แต่ที่ต้องการจริงๆ คือความอบอุ่นและความเข้าใจที่ครอบครัวและลูกหลานมอบให้มากกว่า

2. ด้านสังคม

จากข้อมูลของผู้สูงอายุ ได้สะท้อนออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า จริงๆ แล้วถ้ามีเวลาและโอกาส ผู้สูงอายุยังคงต้องการอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกครอบครัว ซึ่งส่วนมากยังอยากพบปะพูดคุยกับ ผู้สูงอายุด้วยกัน อยากไปร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน อยากไปทำบุญที่วัดในประเพณี งานบุญต่างๆ แต่ด้วยข้อจำกัดในหลายๆ ส่วน ทั้งสภาพร่างกาย ที่ไม่ค่อยเอื้ออำนวย และลูกหลานไม่ค่อยมีเวลา และไม่ค่อยมองเห็นความสำคัญในจุดนี้ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่โดดเดี่ยวไม่ค่อยได้อยู่ร่วมกับสังคมภายนอก และที่สำคัญหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ไม่ค่อยมุ่งเน้นในการสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และภูมิปัญญาของผู้สูงอายุอย่างจริงจัง

3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม หรือชมรมผู้สูงอายุ

จากข้อมูลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มชมรมผู้สูงอายุในหมู่บ้าน สาเหตุมาจากการที่คนในครอบครัวไม่ค่อยมองเห็นความสำคัญในจุดนี้มากนัก อีกส่วนหนึ่งมาจากความไม่เข้าใจของตัวผู้สูงอายุเอง เพราะสิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งใหม่ๆ ที่สมัยก่อนไม่เคยมี จึงไม่ค่อยมองเห็นถึงความสำคัญ อีกส่วนหนึ่งก็มาจากการไม่มีรายได้ของตัวผู้สูงอายุ ทำให้ไม่มีค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมและอีกส่วนหนึ่งก็มาจากการกิจกรรมของชมรมเองซึ่งได้นำเอากิจกรรมใหม่ๆ ที่ผู้สูงอายุไม่ค่อยคุ้นเคยทุกอย่างต้องมีการฝึกซ้อมร่วมกัน ทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนรู้สึกอึดอัดกับการทำกิจกรรมข้อมูลต่างเหล่านี้ เป็นข้อมูลที่สรุปออกมาเป็นภาพรวม ในส่วนของปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5 บ้านตึกเขา

สรุปผลโดยรวมของแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุที่มีความเหมาะสมในระดับครัวเรือน และชุมชน

จากกระบวนการศึกษาตามขั้นตอนต่างๆ และการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ ที่ต้องอาศัย กลุ่มคนจากหลายๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นบุคคลจากครอบครัว กลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรส่วนท้องถิ่น ที่ต่างต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ตามศักยภาพของแต่ละภาคส่วน ซึ่งประเด็นต่างๆ ที่ได้จากงานวิจัยจะสามารถ

นำไปสู่การปฏิบัติและใช้ประโยชน์ได้มากน้อยแค่ไหนนั้นก็ขึ้นอยู่กับการใช้กลไกในการขับเคลื่อนงานของ ทีมวิจัย และผู้นำชุมชน หรือกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะนำเอาประเด็นไหนมาใช้ประสานความร่วมมือกับใคร อันไหนทำได้ด้วยชุมชนเอง และอันไหนต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ยังคงเป็นงานที่ท้าทายและเป็นคำถามใหญ่ที่ชุมชนต้องร่วมกันคิดต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการทำวิจัย

งานวิจัยท้องถิ่น เป็นงานที่ใช้กระบวนการทำงานที่มีความหลากหลาย ทั้งความสามารถของส่วนบุคคลและความสามารถในการทำงานเป็นทีม ในบางขั้นตอนก็ต้องใช้ความอดทนในการที่ต้องพบกับ ความกดดันจากการทำงานร่วมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ทีมมองต่างมุมกับทีมวิจัย แต่อย่างไรก็ตามงาน วิจัยท้องถิ่นก็สามารถสร้างความเข้าใจ และความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับชุมชนที่ทำวิจัยได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาคนให้มีความเป็นผู้นำสูงขึ้น และสามารถแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากประสบการณ์ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ทีมวิจัย ขอเสนอแนะในประเด็นของการสร้างความ เข้าใจกับชุมชนและหน่วยงานให้มีความเข้าใจอย่างแท้จริงกับการทำวิจัยแบบชาวบ้านก่อน ทำงาน เพราะว่าในบางพื้นที่งานวิจัยท้องถิ่นยังคงเป็นงานใหม่ สำหรับชาวบ้านรวมไปถึงหน่วยงาน และองค์กรในท้องถิ่น เพราะเมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจดีแล้วงานทุกอย่างก็จะดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างแน่นอน และที่สำคัญงานวิจัยท้องถิ่นจำเป็นต้องมีพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย เข้ามาช่วย งานในด้านต่างๆ เพื่อให้งานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีปัญหาในเรื่องของการใช้เวลา ในการทำวิจัยนานกว่าที่กำหนด

สรุปแผนงานกิจกรรม ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในการดูแลผู้สูงอายุ หมู่ที่ 5 บ้านดกเขา

หลังจากกระบวนการของโครงการวิจัย ได้จบสิ้นลง ผลพวงจากการทำวิจัยทำให้ผู้นำชุมชนใน หมู่ที่ 5 บ้านดกเขา ในแต่ละส่วน ได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อวิเคราะห์ ถึงความเป็นไปได้ตามประเด็น ต่างๆที่ได้จากการทำวิจัย โดยเฉพาะคณะกรรมการของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งจากการวิเคราะห์ร่วมกันพบว่า กลไกที่จะขับเคลื่อนงานให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปได้นั้น ต้องอาศัย ชมรมผู้สูงอายุ ของหมู่ที่ 5 เป็นตัวขับเคลื่อนงาน ทั้งในด้านการประสานความร่วมมือกับองค์กร หน่วยงาน ทั้ง ภายในและภายนอกชุมชน การประชุมกลุ่มผู้นำชุมชน ได้มีการจัดประชุมขึ้นในวันที่ 18 กันยายน 2549 ซึ่งมีคณะกรรมการของชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 7 คน และทีมวิจัยเป็นแกนหลัก ในการประชุมครั้งนี้ ประเด็นหลักในการประชุมก็จะเน้นการนำเอาประเด็นหลักๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของการทำรายงานฉบับสมบูรณ์อยู่ มาเป็นมาเป็นสื่อกลางในการประชุม ร่วมกัน โดยมีทีมวิจัยเป็นผู้นำเสนอผลการวิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบร่วมกัน ซึ่งเมื่อได้รับ ทราบปัญหา และแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุแล้ว ที่ประชุมก็ได้มีความเห็นร่วมกันว่า จะต้องใช้ชมรม

ผู้สูงอายุเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนงาน แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าชมรมผู้สูงอายุเองก็ยังไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะดำเนินการในเรื่องต่างๆได้มากนัก ในที่สุดที่ประชุมก็ได้มีการร่วมกันกำหนดแผนงานในการขับเคลื่อน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ทั้งในด้านของชมรม และชุมชน โดยมีแผนงานในการพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบตามแผนกิจกรรมดังตามตารางดังต่อไปนี้

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1.การพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของคณะกรรมการชมรม	-ศึกษาดูงานจากชมรมต้นแบบเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้คณะกรรมการ	1.วัน เริ่มดำเนินการเดือนตุลาคม 2549	ชมรมผู้สูงอายุ 2,000 บาท	คณะกรรมการชมรมฯ
2.ประชุมทำความเข้าใจสมาชิกชมรม	- เพื่อสร้างความเข้าใจในทิศทาง การดำเนินงานของชมรมฯอย่างต่อเนื่อง	ทุกวันที่ 5 ของเดือนเริ่มตุลาคม 2549	-----	คณะกรรมการชมรมฯ
3.ประชุมหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง	- เพื่อหาแนวร่วมในการขับเคลื่อนงานแต่ละประเด็น	1.วัน เริ่มตุลาคม 2549	ชมรมผู้สูงอายุ 1,000 บาท	คณะกรรมการชมรมฯ

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลา	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
4.จัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในหมู่ที่ 5	— เพื่อสนับสนุนให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่คู่ชุมชนและมีการใช้ประโยชน์ต่อไป	— ธันวาคม 2549	อ.บ.ต.50,000 บาท	คณะกรรมการชุมชน
5.จัดหาเงินทุนสนับสนุนกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ	— เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน	— มกราคม 2550	องค์กรชุมชน/ชาวบ้าน/หน่วยงานต่างๆ	คณะกรรมการชุมชน/ผู้นำชุมชน/ชาวบ้านหมู่ที่ 5
6.จัดทำโครงการฟื้นฟูขยายผลความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสุขภาพชุมชน	— เพื่อถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ และการใช้ประโยชน์ร่วมกันในการดูแลสุขภาพ	— มกราคม 2550	(สสส.) 30,000 บาท	คณะกรรมการชุมชนฯ

ประเด็นต่างๆที่เป็นแผนงานในการดำเนินงาน ทั้งหมดนี้ เป็นการร่วมคิด ร่วมทำของผู้นำชุมชนทั้งในระดับแกนนำกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน และคณะกรรมการผู้สูงอายุในหมู่ที่ 5 บ้านตึกเขา ซึ่งแผนการดำเนินงานเหล่านี้ จะถูกนำมาใช้ในการพัฒนาทั้งชุมชนผู้สูงอายุ และการพัฒนาระบบของการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนต่อไปในอนาคตอันใกล้

ภาคผนวก ก.
ประวัติโดยย่อของทีมวิจัย

รายชื่อนักวิจัย และประวัติโดยย่อ

1. นายสมพงศ์ อรุณรัตน์ หัวหน้าโครงการ

ประวัติส่วนตัว

การศึกษา ม.6 อายุ 62 ปี อาชีพ ทำสวน

ที่อยู่ 196 ม.5 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง

ประวัติการทำงาน

- อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ม.5 ต.เขาชัยสน
- อดีตประธานกรรมการ สหกรณ์การเกษตรอำเภอเขาชัยสน
- อดีตกรรมการสหกรณ์โคนมตำบลเขาชัยสน
- ปัจจุบันประธานชมรมผู้สูงอายุหมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน
- ปัจจุบันประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านตกลา

2. นายดับ ช้องรักษ์ นักวิจัย

ประวัติส่วนตัว

การศึกษา ป. 4 อายุ 52 ปี อาชีพ ทำสวน

ที่อยู่ 117 ม. 5 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง โทรศัพท์ 07 - 2910747

ประวัติการทำงาน

- ปัจจุบันประธานกองทุนเพื่อชุมชน ตำบลเขาชัยสน
- ปัจจุบัน อ.ส. ม.หมู่ที่ 5 เขตโรงพยาบาลเขาชัยสน
- ปัจจุบันกรรมการชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน

3. นายเสนอ ช่อคง นักวิจัย

ประวัติส่วนตัว

การศึกษาจบปริญญาตรี อายุ 43 ปี อาชีพ ทำสวน

ที่อยู่ 41 ม.5 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง

ประวัติการทำงาน

- ปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน
- อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

4. นายน้อย ชูแก้ว นักวิจัย

ประวัติส่วนตัว

การศึกษา ป. 4 อายุ 64 ปี อาชีพ ทำสวน
ที่อยู่ 75 ม. 5 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
ประวัติการทำงาน

■ ปัจจุบันรองประธานชมรมผู้สูงอายุ หมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน

■ อดีต ผ.ส. และ อ.ส. หมู่ที่ 5 เขตโรงพยาบาลเขาชัยสน

5. นายสมมาตร เพ็งแก้ว นักวิจัย

ประวัติส่วนตัว

การศึกษา ม.3 อายุ 51 ปี อาชีพทำสวน
ที่อยู่ 129 ม.5 ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
ประวัติการทำงาน

■ ปัจจุบันสมาชิก อบ.ต. หมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน

■ ปัจจุบันรองประธานกลุ่มออมทรัพย์บ้านตกละ

รายชื่อคณะที่ปรึกษาโครงการ

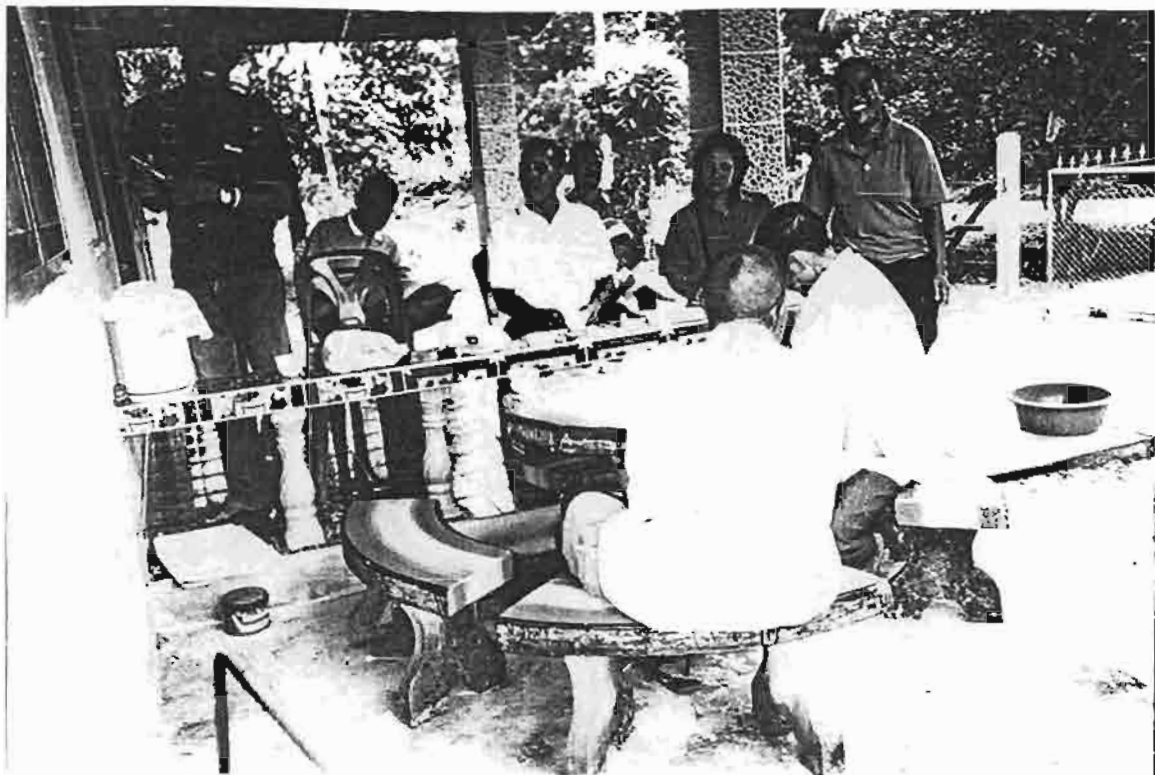
- 1.นางชุติมา หมวดสง นักวิชาการสาธารณสุข 7
- 2.นางพิมพ์วรรณ อรุณโณ พยาบาลเทคนิค 6
- 3.นางสาว บุญมัย รุ่งเรือง พยาบาลวิชาชีพ 4
- 4.นายเจริญ หนูชู ปราชญ์ชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน

รายชื่ออาสาสมัครที่ช่วยจัดเก็บข้อมูล

- 1.นางพัลวี ประทุมสุวรรณ อสม.หมู่ที่ 5
- 2.นางนงลักษณ์ ลักษณะ อสม.หมู่ที่ 5
- 3.นางสมพร วรพันธ์ อสม.หมู่ที่ 5
- 4.นางหนูพา ชูอนันต์ อสม.หมู่ที่ 5
- 5.นางอารี นวลเกลี้ยง อสม.หมู่ที่ 5
- 6.นางฉลอม จันพุด อสม.หมู่ที่ 5
- 7.นางกัลยา ลงพรหม อสม.หมู่ที่ 5

ภาคผนวก ข.
ภาพกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน

กิจกรรมการประชุมทีมวิจัยและที่ปรึกษา

กิจกรรมการจัดเวทีทำความเข้าใจโครงการกับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการประชุมสรุปบทเรียนผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ม. 5 บ้านดกเขา

กิจกรรมการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตหมู่ที่ 5 บ้านดกเขา

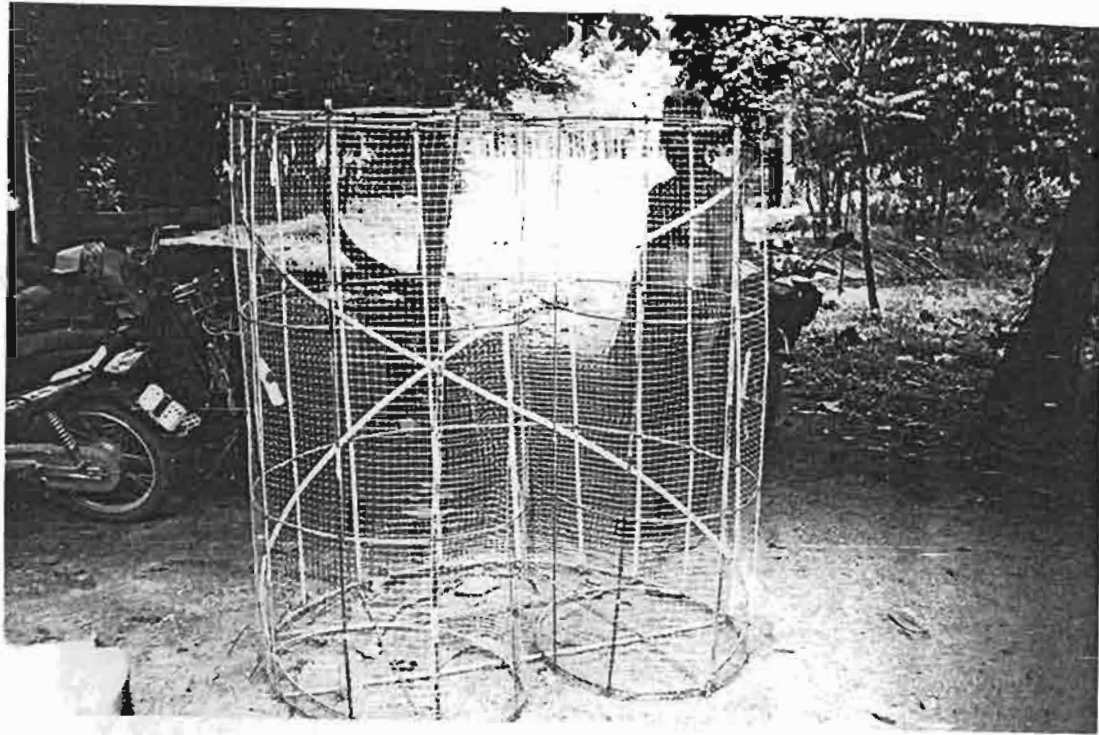
ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปพื้นบ้านเพลงกล่อมเด็ก

กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทีมวิจัยและที่ปรึกษา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมอยาสมุนไพร

กิจกรรมการจัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการจัดเวทีสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามข้อมูลของผู้สูงอายุ

แบบสอบถามข้อมูล โครงการศึกษาแนวทางการดูแลผู้สูงอายุในระดับครอบครัวและชุมชน

หมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน อำเภอลำเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้สูงอายุชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....
อายุ.....ปี บ้านเลขที่..... หมู่ที่ 5 ตำบลเขาชัยสน อำเภอลำเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง
นับถือศาสนา.....

ด้านการประกอบอาชีพ

- ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร

1.มีรายได้จำนวน.....บาท/เดือน.....บาท/ปี
2.มีรายได้จำนวน.....บาท/เดือน.....บาท/ปี

- กรณีไม่มีอาชีพท่านได้รายได้มาจากไหนบ้าง

1.มีรายได้จำนวน.....บาท/เดือน.....บาท/ปี
2.มีรายได้จำนวน.....บาท/เดือน.....บาท/ปี

ด้านที่อยู่อาศัย

- ☐ บ้านเรือนมีความคงทนถาวร
☐ บ้านเรือนไม่คงทนถาวร

ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

- ท่านมีโอกาสรับประทานอาหารร่วมกับสมาชิกในครัวเรือนพร้อมหน้ากันหรือไม่

1. รับประทานอาหารพร้อมกันสัปดาห์ละ.....วัน หรือ.....ครั้ง
2. ไม่พร้อมหน้ากัน เพราะ.....

- ท่านได้รับประทานอาหารครบทุกมื้อหรือไม่

- ☐ ครบทุกมื้อ
☐ ไม่ครบทุกมื้อเพราะ.....

- สมาชิกในครอบครัวของท่านมีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันมากน้อยแค่ไหน

- ☐ พร้อมกันสัปดาห์ละ.....วัน หรือ.....ครั้ง
☐ ไม่พร้อมหน้ากันเพราะ.....

- สมาชิกในครอบครัวของท่านมีเรื่องขัดแย้งกันบ่อยครั้งหรือไม่

- ☐ ไม่ขัดแย้งกันเพราะ.....
☐ ขัดแย้งกันนานๆครั้ง เพราะ.....
☐ ขัดแย้งกันบ่อยครั้งเพราะ.....

- สมาชิกในครอบครัวของท่านให้การดูแลเอาใจใส่ท่านในเรื่องเหล่านี้ หรือไม่
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ จัดเตรียมอาหารให้เพียงพอทั้ง 3 มื้อ
- ☐ ดูแลเรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
- ☐ ดูแลเรื่องยามเจ็บป่วย
- ☐ พาไปวัด ทำบุญ สวดมนต์ หรือร่วมกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้าน

ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ

- ในกรณีเจ็บป่วยท่านสามารถเข้าถึงบริการด้านการรักษาพยาบาลอย่างไรบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ☐ รักษาที่สถานีนายมัย
 - ☐ รักษาที่โรงพยาบาลของรัฐ
 - ☐ รักษาที่คลินิก/โรงพยาบาลเอกชน
 - ☐ รักษาหมอพื้นบ้าน
 - ☐ ซื้อยาที่ร้านขายยาทั่วไป
 - ☐ อื่นๆ ระบุ.....
- ท่านมีการตรวจสุขภาพประจำปีหรือไม่
 - ☐ มี ระบุ.....
 - ☐ ไม่มี เพราะ.....
- ท่านมีการออกกำลังกายประจำ หรือไม่
 - ☐ มี ระบุ.....
 - ☐ ไม่มี เพราะ.....
- ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่
 - ☐ ไม่ทราบ
 - ☐ ไม่มี
 - ☐ มี ระบุโรค.....
 - () ได้รับการรักษา
 - () ไม่ได้ได้รับการรักษา
- ท่านรับประทานอาหารครบทั้ง 5 หมู่เป็นประจำหรือไม่
 - ☐ ครบ
 - ☐ ไม่ครบ เพราะ.....
- ท่านมีวิธีการทำจิตใจและอารมณ์ให้มีความสุขด้วยวิธีการใดบ้าง
 1.
 2.

- ท่านมีวิธีการดูแลสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง อย่างไรบ้าง
 1.
 2.
- ท่านมีการทำความสะอาดบริเวณบ้านเรือน และการดูแลความสะอาดของเสื้อผ้า เป็นประจำหรือไม่
 - ☐ เป็นประจำ
 - ☐ นานๆครั้ง เพราะ
 - ☐ ไม่เคยปฏิบัติ
- พฤติกรรมต่อไปนี้ มีข้อใดบ้างที่ท่านปฏิบัติอยู่
 - ☐ สูบบุหรี่
 - ☐ ดื่มเหล้า
 - ☐ เล่นการพนัน

ด้านสังคม

- ท่านมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในกิจกรรมใดบ้าง
 1.
 2.
 3.
- ท่านได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุของหมู่บ้านหรือของที่ไหนๆหรือไม่
 - ☐ เป็นสมาชิก ระบุสถานที่
 - ☐ ไม่เป็นสมาชิก เพราะ
- ท่านมีปัญหาขัดแย้งกับเพื่อนบ้านหรือคนรอบข้าง บ่อยครั้งหรือไม่
 - ☐ บ่อยครั้ง ระบุสาเหตุ
 - ☐ มีบ้าง ระบุสาเหตุ
 - ☐ ไม่เคย

ด้านศาสนา

- ท่านมีโอกาสไปทำบุญในเทศกาลต่างๆ หรือในวันสำคัญทางศาสนาบ่อยครั้งหรือไม่ อย่างไร
 - ☐ บ่อยครั้ง เพราะ
 - ☐ นานๆ ครั้ง เพราะ
 - ☐ ไม่ได้ไปเลย เพราะ

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

ท่านมีองค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องใดบ้าง ดังต่อไปนี้

1. หมอนวดพื้นบ้าน นวดรักษาโรค.....
2. หมอยาสมุนไพรรักษาโรค.....

3. หมอตำแย.....
4. หมอพิธีกรรม คือ.....
5. สัตว์พื้นบ้าน คือ.....
6. หัตถกรรมพื้นบ้าน คือ.....
7. เกษตัก คือ
8. อื่น ๆ.....

ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของผู้สูงอายุ

1. ท่านคิดว่าปัญหาส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุในปัจจุบันมีอะไรบ้าง
 - 1.1
 - 1.2
 - 1.3
2. ท่านคิดว่าผู้สูงอายุในปัจจุบัน ควร ได้รับการดูแลเรื่องใดบ้าง
 - 2.1
 - 2.2
 - 2.3
3. บุคคลในครอบครัวควรดูแลผู้สูงอายุในเรื่องใดบ้าง
 - 3.1
 - 3.2
 - 3.3
4. ครอบครัวที่มีความอบอุ่นในความคิดของท่าน ควรเป็นอย่างไร
 - 4.1
 - 4.2
 - 4.3
5. ผู้สูงอายุในปัจจุบันควรดูแลสุขภาพด้วยวิธีใดบ้างจึงจะเหมาะสม
 - 5.1
 - 5.2
 - 5.3
6. ท่านอยากให้หน่วยงานสาธารณสุขให้บริการผู้สูงอายุในเรื่องใดบ้าง
 - 6.1
 - 6.2
 - 6.3
7. หมอพื้นบ้านในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในเรื่องใดบ้าง
 - 7.1
 - 7.2

- 7.3
8. ท่านคิดอย่างไรกับการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในหมู่บ้าน
- 8.1
- 8.2
- 8.3
9. ชมรมผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับหมู่บ้านควรเป็นรูปแบบใด
- 9.1
- 9.2
- 9.3
10. ท่านคาดหวังให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง
- 10.1
- 10.2
- 10.3

ด้านการออม

ในกรณีท่านมีเงินเหลือเก็บท่านใช้บริการฝากเงินที่ไหน

1. ธนาคาร เพราะ.....
2. กลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน เพราะ.....
3. อื่นๆ ระบุ.....

ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

ผู้จัดเก็บข้อมูล.....วันที่.....